

Noten

Noot 1 (zie blz. 4981)

Interpellatievragen van het lid **Karimi** (GroenLinks) aan de minister van Buitenlandse Zaken inzake de VS American Service Members' Protection Act (ASPA).

1
Wanneer en op welke wijze is het u bekend geworden dat de «*The Hague Invasion Act*» in de Amerikaanse Senaat aan de orde zou komen? Was u op de hoogte van het voornemen van de Senaat om ASPA in stemming te brengen, of bent u overvalen door dit besluit?

2
Welke concrete stappen heeft u (zoals toegezegd in uw antwoorden op mondelinge vragen op 11 december 2001)¹ sinds december 2001 gezet om te voorkomen dat deze wet door de Senaat en/of het Huis van Afgevaardigden aangenomen zou worden? Is er in EU-verband ook actie ondernomen en, zo ja, waaruit bestond deze?

3
Is het waar dat ASPA de president van de VS het recht geeft om eventuele Amerikaanse gedetineerden, met alle mogelijke middelen (waaronder militaire) uit gevangenschap te bevrijden en dat de VS, enkele uitzonderingen daargelaten, militaire bijstand zullen onthouden aan landen die partij zijn in het International Criminal Court (ICC)? Wat is de vrijheid van de Amerikaanse president om deze wet al dan niet flexibel toe te passen, bijvoorbeeld in het licht van zijn verantwoordelijkheid voor het Amerikaanse buitenlandse beleid?

4
Wanneer heeft u uw tijdens het vragenuur op 11 december 2001 aan de Kamer gedane toezegging deze kwestie binnen de NAVO aan de orde te stellen gestalte gedaan en wat waren de resultaten daarvan? Hoe reageerde de regering van de VS hierop?

5
Vindt u de instemming van de Amerikaanse Senaat met de ASPA voor Nederland onacceptabel en, zo ja, welke vervolgstappen zult u in EU- en NAVO-verband nemen om de VS duidelijk te maken dat deze stap voor Nederland onacceptabel is?

6
Waarom heeft u niet onmiddellijk de Amerikaanse ambassadeur ontboden om protest aan te tekenen? Heeft u inmiddels contact opgenomen met uw ambtgenoot Powell? Zo neen, waarom niet?

7
Zult u de Nederlandse ambassadeur in de VS onmiddellijk een demarche laten doen bij relevante instanties in de VS? Zult u uw collegae binnen de EU bewegen om hetzelfde te doen? Zo neen, waarom niet?

8
Heeft u aanwijzingen dat andere landen (waaronder Japan, Australië, Turkije en Israël) de opstelling van de VS volgen of althans niet afwijzen? Wat is uw oordeel over deze opstelling?

9
Bent u bereid in overleg te treden met andere landen die het Statuut hebben geratificeerd om zo een duidelijk gezamenlijk protest aan te tekenen tegen deze wet?

10
Wat zijn de consequenties van de actieve tegenwerking van de VS voor het ICC en voor Nederland als gastland van het ICC? In hoeverre gaat er met het aannemen van deze wet, van deze wet een precedentwerking uit? Mag worden verwacht dat andere staten die het Statuut niet ratificeren (Iran, Irak, Israël, Libië) overwegen dergelijke wetgeving ook te gaan invoeren? Wat zou uw reactie daarop zijn?

11
Hoe schadelijk vindt u het voor de relatie tussen Europa en de VS dat de Amerikaanse Senaat een wet aanneemt die militaire actie op het grondgebied van een bondgenoot in theorie mogelijk maakt?

12
Heeft het aannemen van ASPA consequenties voor de Amerikaanse positie binnen de VN in het algemeen en heeft het gevolgen voor de Amerikaanse deelname aan (toekomstige) VN-vredesmissies? Waaruit bestaan die gevolgen volgens u?

¹ Handelingen II, nr. 34, pag. 2504–2507, vergaderjaar 2001–2002.

Noot 2 (zie blz. 4983)

Chronologie van een jaar bilaterale en EU-actie inzake ICC/ASPA (lijst tot 11 juni 2002)

- 11 juni 2001 – Aanvaarding «Common Position» Europese Unie met betrekking tot ICC.
- 28 september 2001 – ASPA opgebracht in EU HOMs-overleg in Washington.
- 1 oktober 2001 – Aspa wordt besproken in PSC-bijeenkomst.
- 3 oktober 2001 – Belgisch EU-Voorzitterschap in Washington brengt zorgen over aan State.
- 26 november 2001 – Belgisch EU-Voorzitterschap in Washington brengt zorgen over aan State.
- 26 november 2001 – Belgische Min. van BuZa stuurt als EU-Voorzitter brief aan de Senatoren Daschle en Lott.
- 7 december 2001 – De Senaat aanvaardt alsnog ASPA. NL neemt het initiatief voor een gemeenschappelijke EU-demarche in Washington langs lijnen van de «Common Position».
- 11 december 2001 – Vragenuur in Tweede Kamer, debat over ICC.
- 12 december 2001 – NL stuurt COREU uit waarin zij wijst op adoptie Senaat van ASPA en oproept tot demarche Voorzitterschap bij Amerikaanse regering.
- 12 december 2001 – Minister Van Aartsen ontvangt de Amerikaanse ambassadeur en spreekt zijn zorg uit over ASPA.
- 14 december 2001 – HMA Washington legt situatie ASPA voor aan partners EU ambassade. Dezen zijn negatief over een demarche.
- 18 december 2001 – CdP Washington brengt NL zorgen over aan State Department, Under Secretary of State Grossman. Ambassade heeft tevens contact met adviseur van invloedrijke Republikeinse Senator Hagel, die «co-sponsor» is van ASPA.
- 19 december 2001 – Minister Van Aartsen geeft HMA Washington opdracht tot demarche bij leden van de Conference Committee, die de ASPA-versies van het Huis en de Senaat moeten «samenvoegen». Ook andere EU-lidstaten demarcheren,

- waaronder Duitsland en Frankrijk.
14. 19 december 2001 – Nederlandse Ambassadeur in Washington zendt in een met Duitsland gecoördineerde actie brieven aan de Senaatsleden van de Conference Committee waarin grote zorgen worden geuit over ASPA.
 15. 20 december 2001 – Conference Committee Congres haalt ASPA uit de Defensiebegroting (maar voegt het «Hyde Amendment» toe).
 16. 28 december 2001 – EU-Voorzitterschap demarcheert bij State Department, legt EU standpunt uit en neemt informatie in ontvangst. Deze is: Amerikaanse regering steunt ASPA mits daarin de bevoegdheden van de President op buitenlands gebied niet worden aangetast. Intussen beraadt de regering zich op het te voeren beleid met betrekking tot het ICC.
 17. 28 februari 2002 – Steun voor het ICC in een resolutie van het Europees Parlement.
 18. 6 maart 2002 – Minister Van Aartsen ontvangt VS Ambassadeur voor Oorlogsmisdrijven Prosper. Zij bespreken het ICTY en het ICC.
 19. 26 maart 2002 – NL stelt de EU-partners voor dat de «EU Heads of Missions» (HoMs) in Washington advies geven over ASPA en best te volgen lijn EU.
 20. 4 april 2002 – Voortgangsnotitie ICC naar de Kamer.
 21. 4 april 2002 – Ambassade van het EU-Voorzitterschap in Washington demarcheert bij Legal Advisor State Department omtrent VS positie ICC. Amerikaan geeft opnieuw aan dat regering ASPA steunt mits daarin de bevoegdheden van de President op buitenlands gebied niet worden aangetast.
 22. 8 april 2002 – Instructie aan NL vertegenwoordigers in de Transatlantische Werkgroep (COTRA); suggestie dat de EU de VS waarschuwt dat tweespalt tussen VS en EU inzake ASPA negatieve invloed heeft op gezamenlijk optrekken bij het Midden-Oosten conflict.
 23. 10 april 2002 – ICC wordt besproken tijdens EU-US ministeriële bijeenkomst te Madrid.
 24. 10 april 2002 – CdP Washington bespreekt de situatie met betrekking tot ICC en ASPA met EU HoMs in Washington. VK en Duitsland ondersteunen het op de agenda houden van het onderwerp. Het Voorzitterschap lijkt zich bij ASPA te hebben neergelegd.
 25. 11 april 2002 – DG TF-ICC bespreekt ICC/ASPA in New York met de Amerikaanse plv. Permanent vertegenwoordiger bij de VN.
 26. 11 april 2002 – Nederlandse Ambassadeur brengt zorgen over onder andere ASPA op in gesprek met Under Secretary Grossman op State.
 27. 12 april 2002 – Rapport HoMs Washington aan hoofdsteden: NL standpunten: kritiek op VS-standpunt, ondersteuning voorstel demarche bij State door Trojka, voorstel opnieuw benaderen Democraten in Senaat om ASPA te voorkomen.
 28. 12 april 2002 – CdP Washington meldt de NL zorgen met betrekking tot de Amerikaanse standpunten ICC en ASPA bij Under Secretary of State Grossman.
 29. 25 april 2002 – Het Spaanse Voorzitterschap laat rapport circuleren over de Amerikaanse houding ten opzichte van het ICC en doet suggesties voor een aanpak waarbij wordt voorkomen dat de VS, middels ASPA, komt tot een actief tegenwerken van het Hof. Het Voorzitterschap verzoekt de GBVB groepen te onderzoeken of de (Amerikaanse) vraag aan de SG VN om immuniteit voor US service members gesteund kan worden.
 30. Voorzitterschap wijst er op dat indien ASPA door het Congres wordt aangenomen, het van belang is dat daarin de Presidential Waiver is opgenomen. Er worden opnieuw demarches voorgesteld.
 31. 6 mei 2002 – Amerikaanse notificatie aan de SG VN dat het geen verdragspartij zal worden bij het Statuut van Rome, dat de VS het verdrag dus niet zal ratificeren en dat het zichzelf niet juridisch gebonden acht aan President Clinton's tekening van het verdrag op 31 december 2002.
 32. 6 mei 2002 – HoMs in Washington adviseren een demarche van het Voorzitterschap in reactie op Amerikaanse notificatie aan adres SG VN.
 33. 6 mei 2002 – Plv. DGPZ ontvangt de VS Charge d'Affaires waarbij hij teleurstelling uit over de Amerikaanse notificatie.
 34. 6 mei 2002 – Het EU Raadssecretariaat ontvangt de US Dep. Chief of Mission bij de EU, die uitleg geeft over de Amerikaanse notificatie. Het Raadssecretariaat meldt de VS vertegenwoordiger het niet met het Amerikaanse standpunt eens te zijn en wijst nogmaals op de EU-steun voor het ICC.
 35. 6 mei 2002 – NL stuurt bericht (COREU) uit aan EU-partners waarin zij de suggestie doet voor een EU-demarche in Washington, en activiteiten in de Europese hoofdsteden in de richting van de Amerikaanse diplomatieke vertegenwoordigingen. Daarbij wordt tevens gewezen op de wenselijkheid van het benaderen van Amerikaanse congresleden in de hoop een zo min mogelijk restrictieve versie van ASPA.
 36. 8 mei 2002 – Een bericht wordt gestuurd naar de EU-partners waarbij NL zich achter initiatieven van het Voorzitterschap en Duitsland stelt om een EU-reactie te sturen naar aanleiding van de Amerikaanse notificatie.
 37. 14 mei 2002 – EU-Voorzitterschap geeft verklaring uit, waarin teleurstelling wordt uitgesproken over de Amerikaanse notificatie.
 38. 24 mei 2002 – Het Huis van Afgevaardigden neemt haar nieuwe versie van ASPA aan.
 39. 29 mei 2002 – Anticiperend op de Senaatsversie van ASPA schrijft het EU-Voorzitterschap een brief aan een aantal Senatoren (onder andere Lugar en Biden) waarin opnieuw teleurstelling wordt uitgesproken, hoop dat de VS haar positie zal herzien en dat de Senatoren hun best zullen doen ASPA te blokkeren.
 40. 6 juni 2002 – De Senaat neemt ASPA aan in relatief gematigde versie. De Democratische voorzitter van de Foreign Relations Committee Biden stemt tegen. In zijn kritiek wijst hij specifiek op sectie 3008.
 41. 10 juni 2002 – HMA Washington heeft contact met Dep. Ass. Secretary Legislative Affairs James Terry. Volgens Terry heeft de thans voorliggende Senaatsversie minus het Dodd Amend-

ment de meeste kans door de regering te worden aanvaard. Deze versie kent veel «waivers», die de regering de mogelijkheid geeft alsnog met het ICC samen te werken indien dat gewenst is.

42. 10 juni 2002 – Naar aanleiding van de aanvaarding van ASPA in Senaat verzoekt NL per COREU het EU-Voorzitterschap en de EU-partners opnieuw actie te ondernemen in de richting van de Amerikaanse regering en de Conference Committee die de nieuwe versies van het Huis en de Senaat moet integreren.
43. 11 juni 2002 – Minister Van Aartsen brengt de Amerikaanse ambassadeur Sobel zijn bezorgdheid over inzake ASPA en met name sectie 3008.
44. 11 juni 2002 – De ambassade in Washington wordt verzocht demarches uit te voeren om toelichting te vragen over ASPA en de NL bezorgdheid uit te spreken.
45. 11 juni 2002 – Aanvaarding ASPA door de Senaat wordt – op NL initiatief – besproken in EU PSC en COTRA.
46. 11 juni 2002 – NL Permanente Vertegenwoordiger bij de NAVO stelt ASPA tijdens lunch met PV's aan de orde.

